ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

НА

ОБЛАСТНОТО СЪБРАНИЕ, ЧЕТВЪРТА РЕДОВНА СЕССИЯ

XXXIII ЗАСѢДАНИЕ, ВЪ СЪБОТА, НА 27 НОЕМВРИЙ 1882 ГОДИНА.

(Начало въ $1\frac{1}{4}$ ч. сл. пл., подъ прѣдсѣд. на г. Юрукова).

Прѣдсѣд.: (звъни). Засѣданието ся отваря. Г. Секретарь ще прочете списъкътъ на г. г. депутатитѣ.

Секр. Гуневъ: (чете списъкътъ).

Прѣдсѣд.: На дн. засѣдание присѫтствуватъ: 46 души. отсѫтствуватъ безъ отпускъ: Аристагесъ и Рабинъ Ефенди; съ отпускъ: Д-ръ Владо, Ив. Герджиковъ, Маджаровъ, Хулю-у Ефенди, В. Нейчовъ, Д-ръ Странски и Д-ръ Янкуловъ.

Ще ся прочете протоколътъ отъ миналото засѣдание.

Секр. Гуневъ: (чете протоколътъ).

Прѣдсѣд.: Има ли нѣкой да направи бѣлѣжка? (Нѣма). Има едно заявление отъ г. Герджикова, съ което иска отпускъ за 4 послѣдователни засѣдания. Позволява ли му Събранието? (Позволява). На първия дн. р. имаме рапортътъ на прошетарната коммиссия. Моля г. докладчика да чете рапортътъ.

Докл. Топракчиевъ: (прочита всичкитѣ прошения. (Виж. прочетения рапортъ въ засѣдание XXVII, на 20 Ноември).

Прѣдсѣд.: Разискването на тоя рапортъ е отложено отъ миналата сѫбота. Първото прошение тогава ся разисква. Сега слѣдва за 2 то.

Секр. Гуневъ: (чете II прошение).

2. Прошението № 104. съ което Пловдивский Мюфтия явява, че писарьтъ на шерiатското сѫдилище, Мустафа Ефенди, отъ три години на самъ ходялъ по сѫдилищата да дава клѣтва на свидѣтелитѣ, и за този трудъ не му ся плащало нищо; затова моли да му ся издѣйствува едно възнаграждение.

Затова прошение коммиссията е на мнѣние да ся остави безъ послѣдствие, тъй като споредъ вжтрѣшний правилникъ, просительтъ трѣбваше да ся отнесе до надлѣжното мѣсто.

Прѣдсѣд.: Приема ли ся резолюцията на коммиссията за второто прошение? (Приема ся).

3. Прошение, № 97, на Мехмедъ Шерифъ Махмудъ беевъ, житель Пловдивский, който, като ся облѣга на познанията си по сждебната часть, проси, слѣдъ като ся подложи на конкурсъ, да му ся даде служба по тоя клонъ.

Коммиссията е на мнение, това прошение да ся прѣпроводи до Дирекцията на Правосждието да го земе подъ внимание и да удовлетвори просителя, ако заслужва и ако има вакантно мѣсто. (Приема ся резолюцията на коммиссията).

4. Прошението № 30, на кметътъ и старѣитѣ отъ с. Елхово, Казанлъшка околия, съ което, като ся оплакватъ, че били прѣтоварени съ данъка върху прихода за 79—80 година, молятъ Областното Събрание да подѣйствува, щото да имъ ся опрости този данъкъ.

Коммиссията е на мнение, това прошение да ся испроводи до Дирекцията на Финанциитѣ на зависяще отъ нея распорѣждание.

Д-ръ Хаканов ъ: Азъ мисля, съ това прошение трѣбваше да ся направи както и съ онова отъ Сливенското кметство.

Дир. Ев. Гешовъ: Има отъ нѣколко мѣста списъцитѣ готови за събиране паритѣ. Азъ ще моля да ся рѣши нѣщо и да не остава въпросътъ тъй, защото съ това деморализираме населението.

Милковски: То е сжщий въпросъ. И миналата година Събранието взе рѣшение да ся проваждатъ такива на Дир. на Финансиитѣ.

Г. Груевъ: Слѣдъ обясненията на г на Милковски нѣма що да ся говори. Само ще моля Събранието, когато ся касае до такива оплаквания, да не ги взема въ внимание. Има законъ, който казва какво да правятъ ония, които ся оплакватъ. Наистина, признавамъ, че сж станали погрѣшки и не е криво населението, нито пакъ правителството. Кривъ е законътъ. Сега, ако вземемъ да глѣдаме такива прошения, увѣрявамъ ви не можемъ да ся избавимъ отъ тѣхъ. И, законътъ до когато грѣши, ние нищо не можемъ да помогнемъ.

Хр. Христовъ: Г. Г. Груевъ каза, Събранието да не взема въ внимание такива прошения. Но ние цѣлъ день като ся занимаваме съ прошения, каквото бѣше и онова отъ Сливенъ, защо и за това да не изгубимъ 5 мин. -- Да ли защото е отъ село? Ако ся удовлетворяватъ едни, защо не и други. Това прошение, мисля, заслужва внимание. За това моля да ся рѣши нѣщо.

Д. П. Минковъ: И азъ ще кажа сжщото. Когато има оплаквания трѣбва да ся разглѣдватъ по приетия начинъ. Имало е причини дѣто ся оплакватъ тия хора. Ако трѣбва да ся поправи законътъ, пакъ не трѣбва да ся отхвърля прошението, което може да даде поводъ за поправка.

Д-ръ Хаканов ъ: Коммиссията прави резолюция за това прошение: да ся проводи на Дир. на Фин. за зависяще распорѣждание, а за други—друго рѣшава. Види ся за настоящето е счела за нужно да не прави захметъ, та казва да ся проводи на дирекцията. Азъ ся съгласявамъ съ прѣдложението на Г. Груева, но и да ся отложи тоя въпросъ до дѣто ся рѣши нѣщо за онова отъ Сливенъ.

Ив. Х. Петровъ: Когато чиновницитѣ праватъ погрѣшки, праватъ и коммиссиитѣ които опрѣдѣлятъ данъкътъ. Поне знаете, г-да, какъ ся опрѣдѣлява

приходътъ. Както въ турско пишеше ся на селянина приходъ отъ кокошки. И, ако прошет. коммиссия не взелъ и това прошение въ внимание, както и Сливенското, за туй ли я намирате пристрастна? Ще ся разубѣдите за това, мисля, ако да ся прѣглѣдаше законътъ. Признавамъ, че ще деморализираме населението, но не признавамъ, че трѣбва и чиновницитѣ да грѣшатъ.

Дир. Гешовъ: Г. Д-ръ Хаканов прѣдлага да ся отложи прошението до когато ся рѣши за онова отъ Сливенъ. Но азъ зная, че то остана безъ послѣдствие. Ако видите протоколътъ, ще ся увѣрите.

Прѣдсѣд.: Споредъ Вх р. Правилникъ прѣдложение за отлагание на въпросъ има първо мѣсто. (Гласове: не може). Питамъ Обл. Събрание, подкрѣпя ли ся прѣдложението на г. Хаканова? (Не ся подкрѣпя).

Бракаловъ: Нека говора и азъ. Въ нашата камара обичай е по нѣкогашъ водителитѣ на хорото, когато иматъ кефъ, пущатъ ся отъ хорото или пакъ не. (Прѣдсѣд: Не е това въпросътъ). Азъ говора върху прѣдложението и ше говора до утрѣ и никой нѣма право въ тая неприкосновенна ограда да ми отнѣма думата. Предгорившний, г. Груевъ, който по обичай, когато ся оплакватъ бѣдни хора, прѣдлага, не зная защо, да ся отлагатъ такива оплаквания, като иска съ това да каже, че не е криво населението, нито правителството, а кривъ билъ законътъ. Но намъ ни омръзна вече да слушаме въ растояние на 4 год. да ни казватъ, че нѣмаме закони, особенно да казва това единъ прѣдсѣдатель на Върх. Сждилище. (Прѣдсѣд: тука Прѣдсѣдатель нѣма). Напримѣръ казвамъ. Всички съ жалость констатиратъ тука, че нашето правителство нѣма законъ, който да покровителствува населението. И, ако е тъй дѣйствително, защо почитаемото правителство си прави углушки? Оплакванията на населението сж слѣдствие на едно снисхождение направено въ миналата сесия, но правителството трѣбва да работи тъй, щото да не прѣдизвиква населението да ся оплаква на Областното Събрание. До колкото зная, това село ся оплакваше миналата година, и Обл. Събрание, подбутнато отъ человѣколюбие, проводи просбата на Дир. на Фин. за удовлетворение на просителитѣ. Това стана и ето сега идатъ двѣ села въ купъ и ся оплакватъ пакъ. Азъ, прѣдъ видъ на това, съгласенъ съмъ да ся отхвърли прошението имъ, но по единъ такъвъ начинъ, щото и просителитѣ да ся успокоятъ. А, въ сжщето врѣме, трѣбва да ся прѣпоржчи на правителството да прѣдстави законъ какъвто трѣбва.

Наумовъ: Ако има нѣкой важенъ въпросъ, то е по оплакванията за данъцитѣ. И всички признаваме, при всѣко прошение, че най вече ся оплаква населението отъ неправедно наложения данъкъ. И всички укоряваме правителството и законътъ. Ние всѣкога, когато ся касае работата за такъво прошение, каквото е настоящето, много сме разглѣзени; и, ако искаме издаваме и рѣшение. Но областнитѣ злини не ся исцерени, — и тъй, вѣрвамъ, ще продължава за голѣмо унинне на нашитѣ прѣдставители. Оплакванията, които ставатъ отъ нѣкой общини, ако ги удовлетворяваме, справедливо забѣлежи г. Груевъ, ще достигнемъ до такъво положение, щото да не можемъ да ся избавимъ отъ такива и пакъ ще казваме населението не е криво, нито правителството, но законътъ. Обаче не помалко справедливо забѣлежи и г. Бракаловъ, че едно снисхождение веднажъ направено, оплакванията ся удвояватъ. Именно, старитѣ чорбаджии иматъ единственно намѣрение да ся оплакватъ.

При това, дѣто ся прави снисхождение на хората, много пѫти ся обрьща въ врѣда, че ся вселява между тѣхъ една деморализация и при най-лекия данъкъ да ся уклоняватъ отъ правилното исплащание, безъ да говоримъ въ такива условия за врѣдата, която претърпява финансиалното положение. За цѣрь на това, естественно, най добрѣ е да не ся приучаватъ данъкоплатцитѣ къмъ охотата за оплаквания. Инакъ ако на едни покажемъ устѫпка, трѣбва и на други. Не може едни само да иматъ такъво благоволение, когато и други го заслужватъ. Сега да додемъ до въпроса: защо, въ сѫщность ставатъ такива оплаквания. Дѣйствително, ако глѣдаме источникътъ на такива оплаквания, ще намѣримъ, че е липсованието на законъ за расхвърлянието на данъка; да може расхвърлянието да става точно, справедливо. Трѣбва Обл. Събрание да даде точни обяснения. Самото Обл. Събрание да бѣше сезирано, като гласува цѣлата цифра на данька, да опрѣдѣли, какъ да ся распрѣдѣли на околии, окрѫзи. Тогава лицата, частнитѣ лица, общинитѣ, може да ся успокоятъ. Чл. 205 на Органический Уставъ прѣдвижда длъжностьта на фин. агенти, именно да изучватъ всички неправилности отъ какъ ся расхвърли данькътъ. И, които общини ся оплакватъ, да ги удовлетворяватъ. Трѣбваше да има законъ въ тая смисъль. Агентитѣ забѣлѣжватъ една община задоволна е или не и даватъ мнѣнието си на Фин. Управление, което, ако не може да удовлѣтвори една жалба, може да я прати въ Обл. Събрание; то прѣглѣжда оплакването, изслушва и волята на фин. управление. Тогава, ако намѣри справедливи просителитѣ, може да опрѣдѣли нѣщо въ тѣхна полза. Като нѣма обаче такъвъ законъ, ние сега глѣдаме че ся оплакватъ право въ Обл. Събрание и ся чудимъ какво да правимъ. Затова именно ще кажа, че много хубаво е рѣшила коммиссията да ся проводи това рѣшение на Дирекцията на Финанцитѣ на зависяще распорѣждание. А ако пристѫпимъ тукъ да направимъ нѣщо може би ще достигнемъ пакъ до една грѣшка За да ся достигне до единъ добръ резултатъ, трѣбва да ся вематъ коренни измѣнения на закона; да ся нарѣди така щото да може Обл. Събрание да расхвърля дефинитивно суммитѣ на данъка. Но и до дѣто не ся прави контролъ отъ фин. агенти, да глѣдатъ и питатъ какъ става размѣтанието на данъкътъ по общинитѣ, до дѣто не изслѣдватъ всѣко оплакване и донесътъ истината въ познание на фин. управление, до тогава ние ще имаме главоболия и прѣпирни. Единствената услуга, която можемъ да направимъ на населението, е именно да му дадемъ гаранцията при расхвърлянието на данъка, която гаранция му дава основний законъ. Ние сме задължени това да глѣдаме да направимъ нѣщо рѣдовно, за да ся избѣгватъ всички оплаквания. Трѣбва, прочее, трѣбва само фин. управление да обърне сериозно внимание за удовлетворение на тая нужда.

Маджаровъ: Г-да, туй е безосновно отлагание и азъ незная да ли за това ся сѫмнѣватъ нѣкои. Зная, имаше прошение отъ 25 души селяни на тия села и 5 души нѣмаха право да ся оплакватъ, защото нѣмаше що да плащатъ. Прошетарната коммиссия, когато взема да разглѣжда едно прошение, рѣшава тъй или инакъ, но незная да ли взема добри свѣдѣния? Много пѫти може да има хора да ся оплакватъ и справедливо, но, азъ мисля, най-послѣ не сме ся обърнали на сѫдилища. Споредъ мене можатъ да ставатъ оплаквания прѣзъ фин. управление. Ако става тъй, фин. управление, ако намѣри за справедливо едно оплаквание, може да

опрости или да дѣйствува за опрощение или смаление отъ Обл. Събр. на данъка. По тоя начинъ не ще има нужда да ся оплакватъ право на Събранието. Тия села ся оплакватъ за данъка отъ 1879 год Като нѣмаше законъ и Обл. Събрание какъ може и какво знае да направи? На мѣстото ли е Събранието да знае какво е станало и да ся произнесе справедливо? Ако почитаемата коммиссия бѣ казала да остане прошението безъ послѣдствие, тогава можеше да ся приеме резолюцията ѝ. Ако пакъ, както каза г. Милковски, ся проводи на правителството да изучи оплакванията, добрѣ е, но какво ще направи и то като нѣма законъ? Ако това проваждание ся разбира само да ся откъснемъ отъ прошението, за да не кажемъ явно, че го оставяме безъ слѣдствие, тогава добрѣ, и азъ приемамъ това прѣдложение. (Гласове: Исчерпанъ).

Дир. Гешовъ: Само двѣ думи, г-да, ще забѣлѣжа на г. Наумова, че за приспособление на чл. 205 отъ Орг. Уставъ вече има готовъ законопроектъ и, вѣрвамъ, Почит. Областно Събрание ще ся постарае да прѣглѣда тоя законъ както трѣбва. Инакъ, ако останемъ пакъ безъ такъвъ законъ, много е мжчно.

(Д-ръ Стояновичъ, Ив. Петровъ, Г. Груевъ и Милковски оттеглятъ думитѣ си да говоратъ).

Прѣдсѣд.: Има прѣдложение отъ коммиссията. (Гласове: Приема ся). Нѣма ли възражение? (Нѣма).

5) Прошение № 116, на десятъ души жители Пловдивски, притѣжатели на чалтици, които просятъ да ся вематъ въ внимание загубитѣ, които имъ ся нанесохж отъ унищожението на чалтицитѣ и, за удовлетворение, просятъ незабавно да ся издаде законътъ, който щеше да стане по унищожението на чалтицитѣ и удовлетворение на притѣжателитѣ.

Коммиссията, като зема за справедливи оплакванията на тжжителитѣ, е на мнѣние, това прошение да ся прѣпроводи до Дирекцията на Финанцитѣ на зависяще отъ нея благоусмотрѣние.

Дир. Гешовъ: Законопроектътъ за тия земи е прѣдставенъ и ся проводи, мисля, на коммиссията, за това спорѣдъ Вжтр. Правилникъ, трѣбва това прошение да ся проводи на сжщата коммиссия. (Приема са).

6) Прошение № 101 на седѣмъ душъ жители отъ Анхияло, които просятъ да ся подѣйствува, щото да ся отпусне за земледѣлческата имъ касса една часть отъ заемътъ, що ся бѣше направилъ за Бургаский Департаментъ.

Коммиссията е на мнѣние, това прошение да ся прѣпроводи до Дирекцията на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, на зависящитѣ отъ нея распорѣждания. (Приема ся резолюцията на коммиссията).

7) Телеграмма № 95, на Антоанъ Аликъ, изъ гр. Сливенъ, който моли Обл. Събрание да му обяви врѣмето за аппела: 15 дни ли е, или 121 день.

Коммиссията е на мнѣние, тъзи телеграмма да ся прѣпроводи до Дирекцията на Правосждието, за да отговори на просительтъ чрѣзъ надлѣжното мѣсто.

Минковъ: Азъ прѣдлагамъ, тая телеграмма да остане безъ слѣдствие. Събранието не може да дава ходъ на такива питания.

К. Калчовъ: Азъ не мога да ся съглася съ г. Минкова и подкрѣпямъ резолюцията на коммиссията. — Трѣбва да ся съобщи на просителя.

Г. Груевъ: Г-да, законътъ ся прѣдполага да го знае всѣки, неможатъ да ся даватъ уроци по него отъ Обл. Събрание, било отъ правителството. При това, съ едно рѣшение на Обл. Събрание да съобщи срокътъ за апелъ на просителя самата Дир. на Правосждието, значи ангажираме правителството спрямо Областьта чрѣзъ рѣшение. Прѣдлагамъ да остане безъ слѣдствие.

Маджаровъ: Азъ подкрѣпямъ прѣдложението да остане това питание безъ слѣдствие. Вие знаете, че никой отъ насъ не знае срокътъ за апелъ: какъ ще проводимъ прошението на Дирекцията да отговори, когато и тя знае толко, колкото и другитѣ граждане? Послѣ това, и завчера Обл. Събрание направи рѣшение и казваше на правителството, че само сждилищата тълкуватъ 15 или 121 д. трѣбва да бѫде срокътъ. Азъ незная сега защо ся проважда на Дирекцията и въобще защо да ся отговаря на едно лице, когато то може да узнае това, за което пита, отъ сждилищата.

Воденчаровъ: Дѣйствително, Дирекцията незнае какъвъ е срокътъ, защото едни сждилища практикуватъ 15, а други 121. При това, както ся научавамъ, тя е приготвила законопроектъ за срока за апелъ и ще ся внесе въ камарата. Тъй щото нѣма нужда да ся дава ходъ на тая телеграмма.

Бракаловъ: (Гласове: Исчерпанъ!) Не е исчерпанъ. Тоя човѣкъ билъ въ недоразумѣние и не знае какво да прави, за това трѣбва да му ся отговори. Но да му ся отговори тъй, че законътъ не е приетъ още и до тогава неможе да му ся каже нѣщо положително.

Наумовъ: Г. Груевъ каза, че всѣки отъ насъ знае законътъ. Други казватъ, нито ние, нито Дирекцията го знае. А пакъ ся кассае да дадемъ единъ удовлетворителенъ отговоръ на телеграммата. Сега отказваме да отговоримъ, или че незнаемъ що да отговоримъ. Знаемъ, че нѣмаме законъ и нѣмаме. А хората мислятъ, че ние тукъ правимъ запитвания, разискваме по законитѣ на Областьта. И ние сме законодателно тѣло и казваме незнаемъ що да отговоримъ, като не знаемъ законътъ. Това ся говори, каза ся, и, мисля, че остава ясно въ протоколитѣ, че едно Обл. Събр. отъ цѣла Область и за единъ въпросъ, като да е академически, не може да отговори. Тукъ има и публика да слуша. За да не сгрѣшимъ какъ да кажемъ, кажете, че Обл. Събрание не знае срокътъ за апелъ.

Руселиевъ: И азъ съмъ на мнѣние, да ся остави тая телеграмма безъ слѣдствие. Ако бѣше въпросъ по законъ извѣстенъ, друго е. Просителътъ може да ся научи какъвто иска отъ сждилищата, или отъ Дирекцията. Обл. Събрание не е каналъ, прѣзъ който да ся узнава едно и друго.

Д. Стамбуловъ: Азъ мисля, трѣбва да ся остави безъ слѣдствие не по причинитѣ, които исказаха нѣкои г-да, че не знаемъ законътъ или друго, но че нѣма още законъ. Тоя човѣкъ, ако бѣше искалъ само да узнае срокътъ за апелъ, щеше да отиде на фетваджията. Но знае, че въ Румелия сѫществува анархия, серсемлжкъ и иска да ся възползува.

Наумовъ: Доста ся разисква и още може да ся разисква, безъ да додемъ до единъ резултатъ. Не трѣбва да търпимъ тоя случай, трѣбва работата да ся поправи отъ дѣто трѣбва. Както и да отговоримъ, какъ и да кажемъ, все ся открива нашата слабость. Нито директорътъ, нито гражданитѣ, нито представителитѣ

и Глав. Управитель — никой незнае какъ да отговори. Тъй като е поне да обявимъ въ дѣйствителность, въ сѫщность, нашето положение, като кажемъ, че „Обл. Събрание сезирано отъ нѣкоя телеграмма, относително срока за апелъ, не е въ състояние да каже, колко е срокътъ за апелъ — и минава на дн. рѣдъ“.

Прѣдсѣд.: Има прѣдложение отъ г. Наумова, за да минемъ на днев редъ. Подкрѣпя ли ся? (Подкрѣпи ся). Моля г. Наумова да формулира прѣдложението си. (Единъ гласъ: искамъ думата). Върху прѣдложението може да говорите.

Матакиевъ: Прѣдложението на г. Наумова не е за приемание. Въобще, по добрѣ да не ся приема никакво прѣдложение. Най добрѣ да ся остави безъ слѣдствие. Ако ся проводи и на Дирекцията — каква полза? Тая телеграмма е просто пратена за кефъ и да искушава Събранието.

Секр. Гуневъ: (чете прѣдложението на г. Наумова).

Д-ръ Стояновичъ: И азъ ще кажа, че не трѣбва да ся приеме това прѣдложение, защото знаемъ отъ тия дни ся взе едно рѣшение, споредъ което сами сѫдилищата сѫ компетентни да тълкуватъ срокътъ за апелъ.

Воденчаровъ: Нѣма да говора нито „за“, нито „противъ“ по това прѣдложение, защото зная съ каква цѣль го прави г. Наумовъ. То е само да ся намѣримъ на прикаска. Въпросътъ е обаче важенъ, г-да, и не трѣбва да си играемъ. Човѣкътъ ся отнася съ телеграмма и иска, пита за нѣщо, за което ние не можемъ да му отговоримъ. Г. Главния Управитель казва, срокътъ е 121 день. Тъй ся практикува въ Румелия. Други пишатъ за 15 дни. Кой е правъ и кой е кривъ? Между сѫдилищата има недоразумѣние. Та не знаятъ какво да кажатъ и тѣ. Азъ мисля, за да избѣгнемъ отъ тоя безисходенъ пжть, има два начина: единъ е да оставимъ телеграммата безъ послѣдствие и да не вземаме никакво рѣшение. Другъ е — да ся произнесемъ върху тоя прѣдмѣтъ, както разбираме тълкуването на закона. Но, ако ся произнесемъ тъй или инакъ за тълкуването на закона, значи вземаме едно рѣшение. Впрочемъ то е толко повече потрѣбно, като помислимъ, че макаръ и да ся прѣдстави законопроектътъ за срока на апелъ, то той додѣто ся потвърди ще минатъ 6 мѣсеца, а до тогава населението ще страда и сѫдилищата все ще сѫ въ хаосъ. За това трѣбва да ся произнесемъ сега и азъ права слѣдующето прѣдложение: „по поводъ на (едикоя) телеграмма, Обл. Събрание ся занимава съ въпросътъ за срока на апелъ и дойде до заключение, че тоя срокъ е 15 дни“.

Прѣдсѣд.: Г. Наумовъ има прѣдложение и е подкрѣпено отъ 5 души.

Д. П. Минковъ: Азъ ще моля Събранието, да не приема прѣдложението на г. Наумова, защото ще извършимъ една голѣма погрѣшка. Относително срока за апелъ, ние вече ся произнесохме, че сѫдилищата сѫ компетентни да тълкуватъ, а не друго учреждение. За това, правя прѣдложение, да остане телеграммата безъ слѣдствие.

Прѣдсѣд.: Турямъ на гласуване прѣдложението на г. Наумова; които сѫ за него — да станатъ прави. (Пада).

Гр. Караджовъ: Азъ мисля, най добрѣ е да остане безъ послѣдствие това питание. Тоя е единъ адвокатъ, който е ималъ работа съ Върховното Сѫдилище и съ департаменталнитѣ сѫдилища и знае твърдѣ добрѣ въпросътъ. Но, види ся,

научилъ ся е, че имаме намѣрение да рѣшимъ въпросътъ за срока на апелъ, поискалъ е още отъ сега да ся възползува и да осѫществи своитѣ оспорвания върху срока.

Прѣдсѣд.: Има прѣдложение отъ г. Минкова да ся остави безъ слѣдствие телеграмата. (Гласове: да ся гласува прѣдложението на комиссията). Ако ся приеме прѣдложението на г. Минкова, пада това на комиссията. Ако пакъ падне прѣдложението на г. Минкова, тогава остава на комиссията.

Ев. Гешовъ: Трѣбва да ся гласува напрѣдъ прѣдложението на комиссията и, ако падне, остава на г. Минкова.

Прѣдсѣд.: Турямъ на гласуване прѣдложението на комиссията; които сѫ за него – да станатъ. (Пада). Телеграмата остава безъ слѣдствие.

Г. Груевъ: Г-да, 4 часа ся занимаваме съ прошенията, които сѫ отъ частенъ интересъ, а работитѣ отъ обща полза стоятъ. Азъ прѣдлагамъ разглѣжданието на прошенията да остане най на край, а сега да минемъ на други дн. р.

Прѣдсѣд.: Г. Груевъ прѣдлага да ся оставатъ прошенията за послѣ. (Приема ся). На втория дн. р. имаме 3-то разискване на военното сѫдоустройство.

Холмблатъ: Азъ ще моля Почитаемото Областно Събрание, да ся произнесе повторно за 2 членъ, който ся измѣни. Искамъ да ся възстанови първий текстъ на законопроекта. Чл. 8 при второто разискване, сѫщо, ся измѣни, щото възрастьта на членоветѣ да е 25 год., а не 22. Въ основание това измѣнение е право, но работата е, че то не може да ся осѫществи по рано отъ 3-4 години още. Сега всички наши офицери сътоварищи произведени сѫ въ 1879 и 80 г. и отъ 20—21 год. възрасть. Сега, ако искаме да съблюдаваме това прѣдписание на 8 членъ, много мѣчнотии ще ся срѣщнатъ, като нѣмаме 25 годишни офицери. За това ще моля, да ся възстанови първий текстъ и на тоя членъ, за да ся избѣгнатъ мѫчнотиитѣ.

Прѣдсѣд.: Обявявамъ на г-на Коммисара, че той нѣма право да прави прѣдложения. Това може да стане само по частна инициатива на членоветѣ отъ Събранието, съ подкрѣпление отъ 10 члена.

Г. Груевъ: Г-да, споредъ вѫтр. правилникъ, при третото разискване можатъ да ставатъ поправки. За това азъ искамъ да направа поправки на членове: 2, 8, 50, 54, 60 и 65. Най напредъ върху 2 чл. прѣдлагамъ да стане слѣдующата поправка: Въ послѣднята часть на втория членъ слѣдъ думата: „гр. Пловдивъ“, да ся каже: „Може да ся създаватъ врѣменни военни сѫдилища съ приказъ издаденъ въ форма на Публ. Адм. Правилникъ“.

Поправката ми има за цѣль да улесни създаването на врѣменнитѣ сѫдилища. Тѣ, за да иматъ, сила трѣбва да ги създава единъ законъ, другояче не ще да иматъ власть по законъ. За това тѣхното създаване може да ся заповѣдва съ Публ. Адм. Прав. Азъ мисля, едно по едно да става гласуването на поправкитѣ ми, защото инакъ е мѫчно.

Д-ръ Стояновичъ: Понеже г. Прѣдсѣдатель каза, че отъ офиц. трибуна не можатъ да ся правятъ прѣдложения, азъ правя прѣдложението отъ г. коммиссара и, вѣрвамъ, слѣдъ обясненията отъ негова страна (отъ г. коммиссара), Обл. Събрание ще подкрѣпи тая поправка.

К. Калчовъ: Азъ взехъ думата да подкрѣпя поправката на Г. Груева за 2 чл., защото ще има една гаранция ако създаването на врѣменнитѣ сждилища става по единъ Публ. Адм. Правилникъ. Колкото за прѣдложението на г. Д-ра Стояновича, сжщо ще подкрѣпя, само ако ся поизмѣни малко, именно да не ся каже „23 год.“, но тоя членъ да не ся прилага точно до 3 години. Защото самъ г. коммисарь ся съгласи за станалото измѣнение въ члена, но само каза, че по настоящемъ едва ли може да ся приложи, като нѣмаме още възрастни офицери.

Д-ръ Хакановъ: Отъ поправката на г. Калчова по умѣстна въ случая нѣма.

Халмблатъ: Колкото ся касае до поправката на 8 чл., съгласенъ съмъ да бжде казано, щото прѣдписанието на чл. 8, именно за казаната мѣрка за възрасть да не ся прилага точно до три год. Но искамъ да искажа своето мнѣние относително измѣненията въ втория членъ отъ Г. Груева. Г. Груевъ казва, че създаването на едно врѣменно сждилище, за да има власть по законъ, трѣбва по законъ да ся създава. И за това прѣдлага въ такъва смисъль поправка. И азъ съмъ съгласенъ съ това мнѣние, защото и другояче не може да бжде. Но веднажъ, като ся приеме тоя законопроектъ и ся утвърди отъ надлѣжната власть, не ли става законъ? И когато той въ 2 чл. прѣдписва, че въ нужда може да ся създаватъ врѣменни сждилища — мисля това създаване е основано на тоя законъ. При това, инакъ, ако трѣбва да ся издава Публ. Адм. Правилникъ, колчимъ пжти стане нужда за откриване на такъво сждилище, то не ще бжде освѣнъ едно замедление на дѣлото.

Г. Груевъ: Не мога да приема, че може тоя законъ да бжде оправдание за създаването на врѣменни сждилища. Тукъ въ тоя законъ ся исказва едно прѣдписание, че може въ случай на нужда да ся откриватъ такива сждилища, но самото откриване на тия сждилища трѣбва да ся прѣдшествува отъ законъ, какъвто може да бжде Публ. Адм. Правилникъ.

Д-ръ Хакановъ: Една отъ главнитѣ причини, по които трѣбва да приемемъ прѣдложението на г на Груева не е, че ако приемемъ тоя законъ ще бжде беззаконно отваряването на врѣменни сждилища безъ Публ. Адм. Правил. То ще бжде законно, но още има толкова гаранция. Откриването на такива сждилища, ще зависи отъ самата нужда. За откриването имъ ся изискватъ разноски. И по духа на самия О. У. ся оправдава мисъльта да става това откриване чрѣзъ Публ. Адм. Правилникъ. Като Пост. Коммитетъ ся произнася върху въпроса за разноскитѣ, нека той има прьсть върху основанието на самитѣ сждилища. Това е още за една основа и на сждилища, които ще ся създаватъ въ нашата Обласъ.

Прѣдсѣд.: Подкрѣпя ли ся прѣдложението на Г. Груева? (Подкрѣпя ся). Които сж за него — да станатъ. (Приема ся). Върху 8 чл. има поправка отъ Д-ра Стояновича, именно, тоя членъ относително прѣдписанието му за възрастьта на сждитѣ да бжде въ сила слѣдъ 3 години.

Г. Груевъ: Въ 8 членъ азъ прѣдлагамъ, вмѣсто врѣменно распорѣждание, да ся приеме едно постоянно постановление за да ся запази интересътъ на военнитѣ. Не трѣбва да забравяме, че на военнитѣ сждилища съставътъ не е постояненъ, и ся измѣнява по рѣдъ. Споредъ проекта бѣше срокътъ за испълнение на сждейска служба отъ офицеритѣ за 4 мѣсеца, а послѣ ся измѣни на 6 мѣсеци.

Да вземемъ одно врѣменно распорѣждание за да освободимъ отъ тая длъжность офицеритѣ, които сж на 21 възрасть, не е умѣстно. По добрѣ да стане другояче. Споредъ проекта сега ония офиц., които свършили 25 год. възрасть и служили 2 год. въ милицията, иматъ право да ставатъ сждии въ военнитѣ сждилища. То е добро, защото освѣнъ младъ, но и новакъ офицеринъ едва ли е мислимо да ся допустне на такава важна длъжность. Но, прѣдъ видъ, че нѣмаме офицери на тая възрасть, азъ за това прѣдлагамъ да ся каже тъй: „Може да засѣдава въ военно сждилище всѣки офицеринъ или подофицеръ, на възрасть най малко 22 години, и който е служилъ най малко двѣ години".

Прѣдсѣд.: Събранието не е пълно. (Гласове: провѣрка. Други: отпускъ). Давамъ 10 минути отпускъ.

Слѣдъ отпускъ.

Прѣдсѣд.: (звъни). Засѣданието ся отваря. Г. Груевъ прѣдлага въ 8 чл. да ся каже: „Може да засѣдава въ военно сждилище всѣки офицеринъ или подофицеринъ, на възрасть най малко 22 год., и който е служилъ най малко двѣ години". Подкрѣпя ли ся това прѣдложение? (Подкрѣпя ся). Които сж за него — да станатъ прави. (Приема ся).

Г. Груевъ: Поради приетото измѣнение въ чл. 2, трѣбва да ся измѣни и 20 чл. Трѣбва да ся каже въ него: вмѣсто „съ заповѣдъ отъ Главния Управитель" — „съ приказъ издаденъ въ форма на Публ. Адм. Правилникъ". (Приема ся). Въ чл. 27 Събранието вчера отхвърли прѣдложението на правителството: помощникътъ на военния прокуроръ да взема особенно възнаграждение за услугитѣ, които ще прави. Споредъ мене трѣбва да ся приеме това прѣдложение, защото инакъ ся повръжда интересътъ на правосждието; за отхвърляние на това прѣдложение единствената причина бѣше: да ся не прави разлика между ония, които сж въ войската и които иматъ специална служба. Това е тъй, но желая да зная дали всѣкога офицеритѣ, които минаватъ въ рѣдоветѣ на войската, можатъ да испълняватъ такъва служба, или да глѣда правителството ония само, които можатъ да я испълняватъ. Ако е първото, мога да ся съглася съ васъ, но ако е второто, че трѣбва да ся търсятъ само способнитѣ, тогава вие трѣбва да ся съгласите съ мене. Трѣбва, дѣйствително, да ся приготватъ хора за такъва капитална длъжность. А естественна слабость владѣе человѣка да има възнаграждение за да ся стреми къмъ специална длъжность, която не е тъй лесна, както обикновенната. На офицерина по лесни сж маневритѣ, по лесно му е цѣлъ день да ся движи отколкото да сѣди 3 часа на маса. Както и да говоримъ, но не трѣбва да забравяме, че едно особенно възнаграждение, за помощникъ на прокурора е необходимо, ако искаме да занимаватъ тая длъжность достойни лица и да вършатъ работата си съ при сърдце. За това прѣдлагамъ да стане членътъ на края тъй: 10 гроша златни и пр. и едно възнаграждение отъ $2^1/_2$ л. т. на мѣсецъ, ако не получава прибавочна заплата по друга нѣкоя причина.

Прѣдсѣд.: Подкрепя ли ся това прѣдложение? (Подкрепя ся).

Д-ръ Хаканов: Всичко казано отъ г. Груевъ е твърдѣ убѣдително, само той забрави да каже дали тия 250 гроша — възнагражденито на помощникътъ на

Прокурора — ще направятъ помощникъ по добъръ или не? — Всички офицери, г-да, ще влизатъ въ военнитѣ сждилища и ще испълняватъ и военната си служба. Тѣ нѣма да взиматъ възнаграждение. Тукъ ся полага помощникъ на Прокурара, който само съ тая служба ще ся занимава, а пакъ трѣбвало да получава двѣ плати. Азъ немога да си обясня причинитѣ

Халмбладтъ: Г-да прѣдставители, правителството бѣше турнало възнаграждение за помощникъ Прокура по важни съображения. Всички офицери, които служатъ въ учебния баталионъ, получаватъ повече плата. Причината не е че тѣ иматъ повече работа сравнително съ офицеритѣ въ дружинитѣ, но че тѣ извършватъ една специална служба. Моля да ся обърне внимание на сегашнитѣ, които испълняватъ служба специална, като саперна и др.; ескадронитѣ даже офицери получаватъ $^1/_4$ часть повече сравнително съ дружинитѣ. Освѣнъ това, всички служащи въ щаба сжщо получаватъ повече отъ дружинитѣ. До дѣто сжществува тоя фактъ, има ли важность въпросътъ, особенно за помощникъ Прокурора, да ся откаже възнаграждение? Тая служба стои въ рѣда на специалнитѣ. При това тая служба, по своята важность, трѣбва да ся повѣрява на довѣрително лице. Тия сж основанията, по които правителството мислѣше по 3 лири да е възнаграждението на помощника, но азъ ся ся съгласявамъ съ прѣдложението на г. Груева, да бжде по $2^1/_2$ лири. При това не е излишно ако спомѣна, че моята работа, съ която съмъ натоваренъ, не ще ми позволява всѣкога да прѣдставлявамъ общественното министерство. Съ тая длъжность 4-ма ся натоварятъ. А пакъ да нѣма човѣкъ да мя замѣнява не е прието. Затова и ся прѣдвижда такава длъжность.

Д. П. Минковъ: Слѣдъ обясненията на г. коммиссара, азъ мисля, не оставя що да ся прибави. (Гласове: Исчерпанъ! Исчерпанъ). Азъ незная по коя причина казватъ нѣма толко и работа. . . . (Гласове: исчерпанъ). Тогава азъ подкрѣпамъ прѣдложението на г. Груева.

Гр. Караджовъ Трѣбва, господа, да ся приеме прѣдложението на г. Груева. Ималъ съмъ случай да говоря съ офицери и чувалъ съмъ, че тѣ ся благодарятъ да сж въ строя повече, отколкото да ги прикомандироватъ по други длъжности. По тая причина и по причина, че трѣбва на тая длъжность да ся вематъ офицери по добри, по способни, трѣбва да има малко възнаграждение; за това даже и онова, което прѣдлага г. Груевъ е малко но поне то да ся приеме.

Димитровъ: Понеже г. правителственний коммиссаръ каза, че може да ся назначи нѣкой на тая длъжность и ще трѣбва възнаграждение, ще е доволно, мисля, да ся забѣлѣжи това въ протокола, че ще ся дава възнаграждение $2^1/_2$ л., а членътъ да си остане както е. (Гласове: Исчерпанъ!)

Прѣдсѣд.: Моля г на Груева да прочете прѣдложението си. (Г. Груевъ чете прѣдложението). Турамъ на гласуване: които приематъ това прѣдложение — да станатъ прави. (Приема ся).

Г. Груевъ Въ 50 членъ прѣдлагамъ слѣдующата поправка: „на военнитѣ сждилища сж подсждни всички злодѣяния, престжпления и простжпки, които иматъ воененъ характеръ“. Военнитѣ сждилища сж специални които иматъ основа прѣдмѣтъ, който трѣбва да бжде по специално сждение: първо, военни прѣстжпления, сир. които ся отнасятъ до военната служба; второ, злодѣяния — престжпления, които

сѫ подсѫдни въ качеството на онія които сѫ ги извършили. Слѣдователно, за да нѣма недоразумѣния, трѣбва да ся спомѣне това въ члена.

Холмблатъ: Това прѣдложение е отъ характеръ да намѣни всичката подсѫдность на военнитѣ сѫдилища. Военнитѣ нѣмать надъ себе си друга власть освѣнъ военната. И за всички прѣстѫпления, извършени отъ военно лице, сѫ подсѫдни на военнитѣ сѫдилища.

Г. Груевъ: На военнитѣ сѫдилища по всичкия свѣтъ сѫ дадени тия длъжности: 1) чисто военни престѫпления по военната служба и дисциплина. 2) злодѣяния, прѣстѫпления, които ся извършватъ въ качество на военни. Ако не подпада едно прѣстѫпление подъ тия двѣ категории, сѫди ся отъ другитѣ сѫдилища. Другояче, ако приемемъ за всѣко нѣщо военното лице да ся сѫди отъ строгитѣ военни сѫдилища, тогава не зная какъ ще бѫде. Не войници, но и генерали ся сѫдатъ отъ обикновени сѫдилища. И ся изключаватъ даже отъ чинъ по такъва прѣсѫда.

Халмблатъ: Може би не разбирамъ добрѣ. Г. Груевъ прѣдлага всички общи прѣстѫпления, като кражба, убийство, да ся сѫдятъ отъ граждн. сѫдилища.

Г. Груевъ: Ако нѣкой офицеринъ отиде на расходка и направи нѣкоя доказана вина, то не трѣбва да ся сѫди отъ военното сѫдилище. Само, когато направи въ качеството на воененъ, само тогава е подсѫденъ на военно сѫдилище. Ако офицеринътъ направи нѣкое прѣстѫпление по ловъ, на пжть и пр., всички тия прѣстѫпления подсѫдни сѫ на гражданско сѫдилище. Това е прието въ Франция и въ Англия.

Бракаловъ: Когато военно лице отива въ отпускъ, напр., и направи прѣстѫпление, не трѣбва да ся сѫди отъ военно сѫдилище. Мисля, въ тоя смисль говори г. Груевъ. Само отъ воененъ характеръ ако е прѣстѫплението, е подсѫдно на военно сѫдилище.

Димитровъ: Бихъ ся съгласилъ съ г. Груева съгласно съ обясненията му. Обаче обясненията му сѫ други, а друго прѣдлага. Той казва: „всички прѣстѫпления, извършени въ качеството на воененъ“. Даже злодѣяния които направи офицеринъ. . . (Гласове: Исчерпанъ. Говоръ). Трѣбва да ся формулира прѣдложението. Да ся кажатъ нѣкой исключения, като по ловъ и пр.; тѣ сѫ все пакъ въ врѣме на службата и, може би, да бѫдатъ отъ углавенъ характеръ; за отсѫтствие на воина безъ отпускъ, то е за дисциплинарно наказание и то подлѣжи не на граждански сѫдъ. (Гласове: Исчерпанъ. На прѣмѣта. Да ся гласува: Прѣдсѣд. звъни). Азъ приемамъ членътъ както си е.

Халмблатъ: Както разбира г. Груевъ прѣстѫпления по ловъ и др. тѣ нѣматъ углавенъ характеръ? Трѣбва да ся обясни добрѣ.

Г. Груевъ: Азъ прѣдлагамъ такива обяснения, които сѫ приети отъ законодателитѣ въ всички държави: 1) Военнитѣ прѣстѫпления, които ся отнасятъ до военната служба и дисциплина. 2) злодѣяния извършени въ качество на военно лице отъ войника. Това е, мисля, ясно. Вънъ отъ тия прѣстѫпления сѫ подсѫдни на граждански сѫдъ.

Халмблатъ: Тукъ има чл. 53, който казва, че всичкитѣ злодѣяния и прѣстѫпления, отъ всички чинове на дѣйствителна служба, сѫ отъ военна подсѫдность.

Димитровъ: Искамъ да обясни г. Груевъ, кой ще сѫди единъ офицеринъ,

ако удари изъ нѫтя нѣкого отъ гражданитѣ, или ако единъ солдатинъ ся хване въ кражба въ една бакалница? (Гласове: военното ли сѫдилище? Шумъ).

Ев. Гешовъ: Ще ся присъедини къмъ г. Димитрова, че трѣбва да ся разясни подобрѣ: кои случаи счита г. Груевъ отъ воененъ характеръ: единъ солдатинъ отиде въ кѫщата на единъ гражданинъ и направи нѣкое прѣстѫпление; какво ся счита то: въ качество на гонитъ ли извършено, или не? Ако украде нѣщо, или нѣкого бие? Трѣбва да ся обясни.

Гр. Караджовъ: И азъ твърдѣ неразбирамъ въпросътъ. Единъ офицеринъ отишълъ въ Хисара и тамъ направилъ една вина, чия подсѫдность е? Ако е въ отпускъ и направи прѣсѫпление, споредъ г. Груева, то ся сѫди отъ гражданскитѣ сѫдилища, но, мисля, офицеринътъ и тогава прѣдставлява военната власть, както и и безъ отпускъ. Когато воинъ направи прѣстѫпление, като носи формата си, той заслужва, всѣки пѫть, по голѣмо наказание. Тия пазители на нашето отечество, наистина сѫ на по висока честь, но и законътъ ги наказва по строго. И тъй трѣбва да бѫде, ако искаме да има дисциплина.

Холмблатъ: Има да направя още една забѣлѣжка. Всички офицери и солдати отъ милицията, които сѫ на военна служба, сѫ подсѫдни за всички прѣстѫпления на военнитѣ сѫдилища, иначъ ще излѣзе както въ швейцарската република, че солдатинъ, додѣто е въ рѣда на милицията и извърши прѣстѫпление отъ углавенъ характеръ, ся глѣдатъ отъ военни, а други като по ловъ и прочее — отъ гражданскитѣ сѫдилища.

Г. Груевъ: Правя допълзка на прѣдложението си, именно: 1) военнитѣ прѣстѫпления, които ся отнасятъ до военната служба и дисциплината; 2) злодѣяния извършени, когато виновника е по военна служба. (Гласове: Нѣма значение). Моля, разберете, *когато е по военна служба.* Когато всички приематъ тоя рѣдъ, незная защо да не ся приема въ насъ? До когато воинътъ е въ рѣда на войската, до когато има качество на воинъ, има военно прѣстѫпление. Щомъ излѣзе отъ рѣда на войската, онзи работа, които извършва, не сѫ отъ воененъ характеръ.

Д ръ Хакановъ: Мисля тоя въпросъ достатъчно ся разясни. Онова, което иска г. Груевъ, си рѣдъ обясненията на г. Коммиссаря, го има въ другъ членъ. Цѣлта на г. Груева е да не би военнитѣ да оставатъ ненаказани както трѣбва за нѣкои прѣстѫпления. Но, чини ми ся, цѣлта ся постига и безъ това прѣдложение. Всички углавни дѣяния сѫ подчинени на военнитѣ сѫдилища и по голѣма гаранция тамо има, че ся построги. Военното общество ся надарява съ по голѣми права, но и дисциплината е по строга.

Я. Руселиевъ: Прѣдложението на г-на Груева, наистина, трѣбва да ся приеме, но трѣбва да ся разяснатъ всички случаи. Азъ редактирамъ така прѣдложението: „Военнитѣ сѫдилища разглѣждатъ дѣла отъ военно качество, извършени въ врѣме на дѣйствителна служба". Азъ мисля тъй е по право.

Прѣдсѣд.: Прѣдложението на г на Груева е подкрѣпено, турямъ на гласуване: които сѫ за него — да станатъ. (Пада).

Холмблатъ: Трѣбва още да ся каже, че всички постановления на пѣрвата глава за Върхов. Военно сѫдилище, които противорѣчатъ на настоящия проектъ, ся броятъ унищожени.

Г. Груевъ: Г-да, азъ глѣдамъ, че гласувате на въпроса по едностранчиви обяснения. Глѣдамъ като запазвате интересътъ на обществото, отъ друга страна сжщеврѣменно друго жьртвувате. По тоя начинъ неправите освѣнъ да оставатъ пакъ безнаказани онія, които правятъ врѣда на обществото. Такива наказания оставате да извършватъ военнитѣ сждилища; вие тъй оставяте, но и знаете, че военнитѣ сждилища за прѣстжпления на военнитѣ сж строги. Ако има нѣщо единъ воененъ съ частно лице, военното сждилище значи да ся произнася върху публични дѣяния и върху граждански искове. Обърнете внимание на това. Ние даваме права на военнитѣ сждилища да ся произнасятъ върху публични дѣйствия и да прѣсжждатъ окончателно, безъ да има аппелация, освѣнъ на Бога. И, мислите ли съ това да ни прѣдставите гаранция на гражданитѣ. Ако приемете мѣрка, щото военнитѣ прѣсжди да сж безаппелативни, то вземете въ интересъ на войската въпросътъ. Повтарямъ туй, г да. Военнитѣ сждилища служатъ въ интересъ на войската. Тамъ има бързина въ рѣшенията. Слуша, осжжда — то е начало и конецъ. И много пжти могатъ да обвинатъ или оправдаятъ неправо, когато, пове мисля, трѣбва да ся произнася праведно. И частнитѣ лица, които сж заинтересувани въ такъво дѣло, оставатъ безъ защита. Въ членъ 51 ся казва, освѣнъ за публичнитѣ обвинения (чете). Азъ бихъ ималъ право да кажа, коя друга държава дава право на военно сждилище да ся произнася върху въпросъ за обезщетение при прѣстжпно дѣяние на единъ воененъ. Ако искаме да подлѣжатъ гражданитѣ на властьта на военнитѣ сждилища и да правятъ съ тѣхъ каквото щжтъ, да нѣматъ защита, то е друго. Г-да! Военно Сждилище нѣма право да ся произнася по обезщетение, защото ако единъ гражданинъ отъ подобно дѣло да изгуби и 2000 лири, военното сждилище може да оправдае военний. По всички тия съображения въ чл. 51-ий правя слѣдующата поправка: „Военнитѣ Сждилища ся произнасятъ само върху публичното обвинение и могатъ да заповѣдатъ само повръщание на вѣщи и исплащание на сждебнитѣ разноски; а въпроси за обезщетение немогатъ да ся рѣшаватъ отъ тѣхъ, нъ подлѣжатъ на обикновеннитѣ сждилища“. Понеже е прието по начало да ся допитваме до чужди законодатели, ще приведа нѣкои случаи отъ френския законъ (чете).

Холмблатъ: Немога да кажа нищо по приведенитѣ цитати изъ фр. законъ. Защото пакъ други държави иматъ закони съ сжщото начало, което ся съдържа въ чл. 51. Въ Руссия военнитѣ сждилища, когато разглѣждатъ дѣлата, сжщеврѣменно рѣшаватъ и въпросътъ за възнаграждение на загубитѣ причинени отъ углавното прѣстжпление. Тоя въпросъ не иска гражданско значение. Той недоказва, че царува милитаризмътъ. Това е доказано и по теория и по практика. И въобще нѣма страхъ никакъвъ за да ся каже, че гражданската страна ще страда. Искамъ при това да ся обърне внимание на слѣдующия въпросъ: когато е въпросътъ за гаранция съ имотъ, послѣдствие на углавно сждопроизводство, дѣлото има повече граждански характеръ. Споредъ 51 чл., споредъ тия законоположения отъ сжщото производство, ще бжде, че ако прѣтърпевшата страна прѣдяви още и граждански искъ, тогава военното сждилище ще рѣшава въпросътъ. Но, ако гражданинътъ не прѣдяви такъвъ искъ въ военното сждилище, той има право да го прѣдяви прѣдъ гражданско сждилище.

Г. Груевъ: Разумѣвамъ, че онова сждилище, което сжди процесътъ е най-

компетентно да сѫди прѣстѫпни дѣяния, обаче, за да му ся вземе компетентностьта да ся произнася и за обезщетение има причини Прѣдъ обикновеннитѣ углавни сѫдилища истина уврѣденото лице има право да поиска обезщетение отъ сѫдилището, или да изиска такъво обезщетение прѣдъ гражданско сѫдилище. Но работата е, че тукъ ся допуща апелъ. Когато прѣдъ военно сѫдилище това не ся допуща, макаръ нѣкое лице да иска да апелира. Дѣ е, прочее, гаранцията на гражданина? Неможе той да избѣгне отъ рѣшението на военното сѫдилище. Ние виждаме въ другото сѫдилище има кассация, но не може да глѣда по сѫщество, и ако излѣзе едно рѣшение — свършено. Военнитѣ Сѫдилища, г-да, можатъ да ся оправдаятъ само за войската, за да прѣсѫжда бързо. За това, като нѣма апелъ, да ся каже поне, че има право страната да произвожда процессъ за обезщетение въ гражданскот сѫдилище. Именно да ся каже въ чл. 51: „Военнитѣ сѫдилища ся произнасатъ само върху публичното обвинение и можатъ да заповѣдатъ само повръщание на вещи и исплащание на сѫдебнитѣ разноски; а въпроси за обезщетение неможатъ да ся рѣшаватъ отъ тѣхъ, но подлѣжатъ на обикновеннитѣ сѫдилища“.

Прѣдсѣд: Турямъ на гласуване това прѣдложение: които сѫ за него — да станатъ прави. (Приема ся).

Г. Груевъ: Въ чл 52 на края ся говори за „парична глоба“, мисля то е грѣшка, ще да е „парично осѫждание“.

Халмблатъ: (чете чл. 52). То е „осѫждание“. И тъй да ся поправи. Ако причини загуба на ковчега осѫжда ся.

Г. Груевъ: Тогава нѣмамъ нищо противъ. Въ 53 чл. ся казва „всички офицери и долни чинове отъ милицията“. Въ 54 ся казва (чете). Трѣбва законътъ да бѫде ясенъ за да не ся прѣтълкува. Когато ся кассае до подсѫдность трѣбва да ся обрьща по голѣмо внимание. За това 54 чл. да ся редактира тъй: „Офицеритѣ и долнитѣ чинове отъ жандармерията подлѣжатъ на военна подсѫдность за прѣстѫпни дѣяния отъ военень характеръ“ и пр.

Халмблатъ: Моля да сравните добрѣ. Мисля, въ члена излиза по-добрѣ изяснено. Отъ това прѣдложение не ся вижда кои сѫдилища ще сѫдятъ жандармитѣ за общи прѣстѫпления. Въ прѣдложението ся исказватъ само двѣ категории за прѣстѫпления: за такива отъ военень характеръ и служебно-граждански. Но има прѣстѫпления, които не ся свързватъ съ тия двѣ категории. като убийство, кражба и пр.

Прѣдсѣд.: Подкрѣпя ли ся прѣдложението на г. Груева? (Не ся подкрѣпа) Има ли още нѣкои поправки? (Груевъ: азъ имамъ и други поправки, но ги оттеглямъ).

Наумовъ: Въ 60 чл. е казано (Гласове: тоя е отхвърленъ). Мисля, че ся прие. Ако е отхвърленъ, добрѣ. Но, ако е приетъ тоя членъ, трѣбва да ся измѣни. Именно тъй, ако войникътъ е направилъ прѣстѫпления прѣди да постѫпи на военна служба, сѫди ся отъ гражданско сѫдилище.

Прѣдсѣд.: Чл. 60 е приетъ, а, ако правите поправка, трѣбва да направите писменно прѣдложението си. (Наумовъ: само въ двѣ думи е).

Златаровъ: Сѫщо ся прѣдлагаше и вчера. Азъ го прѣдложихъ, но като видѣхъ че нѣма да ся приеме, оттеглихъ го. Трѣбва да ся приеме сега.

Прѣдсѣд.: Дайте ми прѣдложението писменно. (Гласове: прѣдстави ви ся) Прѣдложението на г. Наумова е слѣдующето: (чете) „Ако нѣкое лице, прѣди постжпването му на военна служба, е извършило нѣкое прѣстжпно дѣйствие, но това ся открие слѣдъ постжпването му на служба, то това лице ся сжди отъ надлѣжното обикновенно сждилище“.

Д-ръ Хаканов: Вчера, мисля, г. Златаровъ прѣдложи такъво прѣдложение и ся разисква много. Когато едно военно лице ся открие, че прѣди е направило прѣстжпление, то ся сжди отъ военно сждилище. Защото инакъ единъ младъ 20 годишенъ, направилъ кражба или убийство, и почнува да ся прѣслѣдва когато той стане солдатинъ въобрезете си: ако ся сжди въ гражданско сждилище, трѣбва да съблече мундиръть до дѣто ся сжди и като ся оневини послѣ пакъ да облѣче мундиратъ. Какъ ще стане това азъ неразбирамъ? Азъ мисля, трѣбва да остане членъть както си е.

Наумовъ: Настоявамъ да ся приеме прѣдложението ми. Прѣдставете си, г-да, въ чл. 3 ся приема, че рѣшенията на военнитѣ сждилища сж безъ апелъ; гражданинътъ неможе да ся защити. И тукъ сждятъ хора, които не познаватъ отъ сждебни работи; като има кассация опрѣдѣлена, дайте й поне врѣме да кассира, като глѣда и по сжщество дѣлата.

Г. Груевъ: Ако отиваме по тоя начинъ, т. е. да оставяме всичко на военнитѣ сждилища, най хубаво да не сжществуватъ обикновенни сждилища, да ги унищожимъ. Всждѣ по свѣта ся приема едно нѣщо, ние го отхвърляме. Тогава да унищожимъ обикновеннитѣ сждилища — защо ни сж.

Бракаловъ: Г-да, искамъ да обърна вниманието на Обл. Събр. да поразмисли върху прѣдложеното отъ г. Наумова и да го приеме. До колкото разбирамъ и до колкото мога да сждя, немога да разбера какъ може да бжде едно прѣстжпление извършено въ единъ моментъ, когато лицето не било военно, и да ся сжди въ военно сждилище. Нѣма юридическа смисъль да ся отнематъ гражданскитѣ права на гражданитѣ отъ военнитѣ сждилища. Гражданинътъ влиза въ военна служба да испълни една обязанность къмъ отечеството си, а пакъ защото испълнява такъва свята обязанность да му ся отнематъ гражданскитѣ права отъ военнитѣ сждилища подъ натиска на милитаризма! Вѣрвамъ знаете всички, че и въ Руссия милитарний законъ има сила, но. . . . (Шумъ. Гласове: Исчерпанъ! Прѣдсѣд.: звъни).

Прѣдсѣд.: Г. Минковъ има думата. (Гласове: Исчерпанъ! Исчерпанъ).

Д. Минковъ: (Тропотъ). (Прѣдсѣд. звъни). Азъ мисля, че . . . (Тропотъ).

Прѣдсѣд.: Тогава турямъ прѣдложението отъ г. Наумова на гласуване: които сж за него — да станатъ прави. (Приема ся). Ще стане поименно гласуване на закона.

Секр. Гуневъ: (чете списъкътъ).

Прѣдсѣд.: Резултатътъ е слѣдующий: отъ 31 гласоподающи, 23 сж — *за*, 7 ся въздържатъ и 1 е противъ. Законътъ ся приема. Има да ся четатъ рапорти отъ коммиссинитѣ.

Докл. Д. Бояджиевъ: (чете).

„РАПОРТЪ

на

Коммиссията за разглѣждание законопроектитѣ, происходящи отъ Дирекцията на Вѫтрѣшнитѣ Дѣла, Милицията и Жандармерията, вьрху законопроекта за пристанищнитѣ власти въ Источна Румелия.

Г-да Прѣдставители!

Коммиссията, въ засѣданията си на 23 и 24 Октомврия, разисква законопроекта за пристанищнитѣ власти въ Источна Румелия и, като взе прѣдъ видъ, отъ една страна, че за доброто урѣждание на влизанието и излизанието на малки и голѣми кораби и — отъ друга, прѣдпазванието на всѣка врѣда и пагуба, необходимо е единъ законъ за пристанищата, прие прѣдставения отъ правителството законопроектъ съ твърдѣ малки измѣнения, които ся надѣва и Уважаемото Областно Събрание да приеме.

Членове 1. 2 и 3 коммиссията приема безъ измѣнение.

Членъ 4 ся приема, като ся затрива думата „взети“.

Членъ 5 ся приема безъ измѣнение.

Глава II. Членове 6, 7 и 8 ся приематъ безъ измѣнение.

Членъ 9 ся приема, като ся заличватъ думитѣ: „човѣкъ отличенъ“ и ся заменятъ съ думитѣ: „на нѣкое знаменито лице“.

Членоветѣ 10, 11, 12, 13 и 14 ся приематъ, като ся заличи само въ послѣдний „*прѣдставятъ*“ и ся замѣни съ думата „*исключватъ*“.

Глава III. Членове 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 и 25 ся приематъ безъ измѣнение.

Членъ 26 ся приема, като ся замѣнятъ думитѣ: „стоп на желѣзо или на вжже“, съ думитѣ: „хвърлятъ котва или кога е врѣзанъ“.

Членове 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, и 34 ся приематъ безъ измѣнение.

Глава IV. Въ тъзи глава коммиссията не направи никакви измѣнения и прие членоветѣ 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, и 44, както си сж.

Тарифата за правата, които ще ся плащатъ въ пристанищата, коммиссията приема безъ измѣнение.

Тъзи сж, г да прѣдставители, малкитѣ измѣнения, които коммиссията е намѣрила за нуждно да направи, които прѣдставя на ваше благоусмотрѣние.

(Подп.) Прѣдсѣдатель: Д-ръ Чомаковъ.

Секретарь: Д. Бояджиевъ“.

Докл. Златаровъ: (чете).

„РАПОРТЪ

на

Коммиссията за разглѣждание законопроекти происходящи отъ Дирекцията на Правосъдието.

Г-не Прѣдсѣдателю,

и

Г-да Прѣдставители!

Коммиссията, въ засѣданието си отъ днешна дата, прѣглѣда, законопроекта за прѣобрьщание въ свободна собственость на вакуфскитѣ недвижими имоти и, като

взе въ съображение, че тоя сѫщий законъ е разискванъ и гласуванъ отъ Областното Събрание въ миналогодишната му сесия и че измѣненията, които сѫ направени въ настоящий законопроектъ, не прѣиначаватъ почти никакъ началата на гласуваний лани законъ; че тия измѣнения сѫ били прѣдизвикани послѣдствие на подтвърждението на ланскийтъ законъ и още, че измѣнения сѫ станали послѣдствие на едно спогождение мѣжду коммиссията, която е работила тоя законъ и коммиссарьтъ на Високата Порта и че още тия измѣнения не ся видѣха на коммиссията за не приемливи;

По всичкитѣ тия причини, коммиссията не намѣри за нуждно да направи въобще никакви измѣнения въ него, а приема всичкитѣ членове както си сѫ.

Колкото ся относи за нѣкои стилистически или ортографически погрѣшки, които ся срѣщатъ въ тоя законопроектъ; коммиссията не ги счете за неизбѣжни да фигурирать въ рапорта, а остави да обърне вниманието върху тѣхъ на почитаемитѣ прѣдставители при разискването му.

(Подп.) Прѣдсѣдатель: Златаровъ.

Докладчикъ: Я. Д. Матакиевъ".

(Гласове: да ся вдигне засѣданието).

Прѣдсѣд.: Кога ще имаме идущето засѣдание? (Гласове: Понедѣлникъ). На дн. рѣдъ има:

1) Първо разискване законопроектитѣ за вакѫфитѣ и пристанищнитѣ власти.

2) Разискване законопроекта за земледѣлческитѣ касси.

3) Разискване законопроектъ за мѣждуселскитѣ пѫтища.

4) Запитването на г. Бояджиева.

Ще стане провѣрка.

Секр. Гуневъ: (чете списъкътъ).

Прѣдсѣд.: На втората провѣрка отсѫтствуватъ безъ отпускъ: Аристагесъ и Рабинъ Ефенди.

(Звъни). Засѣданието ся затваря.

(Край въ $5\frac{1}{2}$ ч. сл. пладнѣ).

Прѣдсѣдалель: **Георги Груевъ**

Подпрѣдсѣдатели: **Д-ръ Янкуловъ**, **Юруковъ**

Секретари: **Гуневъ**, **Пеневъ**